

1. Problem poprawności logicznej rozumowania na przykładzie eliminacji członów alternatywy

Zanalizujmy z logicznego punktu widzenia następujący tekst wyjęty z reportażu o Irkucku (Maja Narbutt, „Sowiecka tu, Sowiecka tam”, *Magazyn Rzeczpospolitej* nr 40, 5.X.2001, s.19). Jest to wypowiedź człowieka, którego będziemy nazywać dalej Emerytem.

E. „Dlaczego w Związku Radzieckim zaciskaliśmy pasa? [...] Dlatego, że wszystko szło na budowanie militarnej potęgi. Ale tak źle jak teraz nie było nigdy. To teraz, za demokracji, odrodził się analfabetyzm, a starzy ludzie przymierają głodem. Jediną zdobyczą jest to, że można mówić, co się chce, i nie posadzą.”

Pierwsze zdania świadczą, że według E „zaciskanie pasa” było skutkiem wyłącznie zbrojeń, a więc nie skutkiem niewydolności ekonomicznej socjalizmu. To jest przesłanka do użycia w dalszym rozumowaniu, jeśli Reporter tak by polemizował z Emerytem.

R. Że jest teraz tak źle [nie bierze się stąd, że teraz nie ma socjalizmu, ale] bierze się stąd, że kiedyś on był i zostawił ruinę gospodarczą, z której nie można się podźwignąć.

Mamy dwie hipotezy tworzące alternatywę. Załóżmy, że przynajmniej jedna z nich jest prawdą, a więc prawdą jest też utworzona z nich alternatywa (sformułowana niżej po takim sparafrazowaniu obu hipotez, żeby dały się łatwiej analizować logicznie).

[HE] *Jeśli po ustąpieniu socjalizmu nastąpiło pogorszenie gospodarcze, jest to skutkiem tego, że obecnie nie ma socjalizmu.*

lub

[HR] *Jeśli po ustąpieniu socjalizmu nastąpiło pogorszenie gospodarcze, jest to skutkiem tego, że tak długo istniał socjalizm.*

E uważa drugi człon (HR) alternatywy za zdanie fałszywe, bo jego poprzednik (kursywa do przecinka) uznaje za prawdziwy, a następnik za fałszywy (to drugie widać po tym, że tylko w zbrojeniach okresu socjalizmu upatruje powód ograniczenia dobrobytu). Na tej podstawie E uznaje za prawdziwą hipotezę HE.

Zadania

1.1. Czy rozumowanie E jest wolne od błędu logicznego, tzn. poprawne logicznie?

1.2. Czy zachodzi jakieś podobieństwo między rozumowaniem E i podanym niżej?

Jeśli tak, to na czym ono polega?

1.3. Czy to poniższe rozumowanie (we wcięciu) jest poprawne logicznie?

[H1] *Jeśli masz katar, jest to skutek zarażenia się wirusem.*

lub

[H2] *Jeśli masz katar, jest to skutek rzucenia uroku przez czarownicę.*

*Nie jest prawdą H1, bo bywają katary, które **nie** są powodowane przez wirusy.*

A zatem:

Prawdą jest H2, tzn. masz katar z powodu rzucenia uroku przez czarownicę.

1.4. [Zadanie przygotowawcze do przyszłych analiz rozumowań] Podaj definicję fundamentalizmu religijnego.